

Maichel, K.:

A CSEHSZLOVÁK NEMZETI BIBLIOGRÁFIA TÖRTÉNETÉNEKVÁZLATOS ÁTTEKINTÉSE

A "cseh bibliográfia atyja" diszitő jelző kétségtelenül Josef Jungmannt illeti. Az ő *Historie literatury české aneb soustavný přehled spisů českých a krátkou historii národu osvicení a jazyka* /A cseh irodalom története, avagy a cseh írásművek rendszeres bibliográfiája, a nép, a művelődés és a nyelv rövid történetével/ c. műve volt ui. az első eredményes kísérlet a cseh nyelven írt munkák összefoglalására, a legrégebbi időktől kezdve 1825-ig. Ez a munka nem a szó "szépirodalmi" értelmében vett irodalomtörténet, - mint ahogyan az ember a cím után gondolhatná - hanem inkább csak a különböző tárgyú kéziratok és nyomtatott anyag jegyzéke, amely történelmi események szerint hét időrendi szakaszra oszlik. Az egyes szakaszokat az illető korszak általános történetének és irodalomtörténetének rövid leírása vezeti be. Az első két szakasz kivételével, amely a legrégebbi írásműveket foglalja magában egészen 1310-ig, a tárgyalt anyag az alábbi hét, illetve tíz osztályra tagozódik: nyelvészet, irodalom, történet, földrajz, filozófia, jog, vallás, matematika, természettudomány és orvostudomány. Az idézett munka végeredményben 2.453 művet sorol fel és két betűrendes mutatóval van ellátva, amelyek közül az egyik a cseh szerzőket, a másik a csehre fordított idegen szerzőket foglalja jegyzékbe. A cseh szerzők mutatójában mindegyik szerző nevét rövid életrajzi vázlat követi.

Ez az uttörő mű második kiadását is megírta 1849-ben; ekkor 7.273 munka jegyzékbe foglalásával már egészen 1846-ig terjedt. Ezt az anyagot is maga Jungmann gyűjtötte össze és készítette elő kiadására, de 1847-ben bekövetkezett halála miatt a közreadást V. V. Tomek végezte. A második kiadást már címmutató is kiegészítette; ezt Tomek állította össze. Csaknem száz éven keresztül Jungmann munkája volt a vonatkozó

időszak alappibliográfiájáig, mint ilyen gyakran ki is egészítették. Az ilyen kiegészített kiadások között a legfontosabb I. L. Hanuš műve, amelyet Dodatky a doplňky k Jungmannově Historii literatury české /Kiegészítések és pótlások Jungmann cseh irodalomtörténetéhez/ címen két kötetben /1869-ben és 1871-ben/ tettek közzé. Jungmann első kiadásának közvetlen folytatása Josef Václav Justin Michl Auplňný literaturňj létopis čili obraz slowanosti Slowanůw nářečj českého w Čechách, na Moravě, w Uhřech atd., od léta 1825 až do léta 1837 /Teljes irodalmi krónika, avagy a Csehországban, Morvaországban és Magyarországon élő, cseh nyelvjárást beszélő szlávok irodalma 1825-1837-ig/ c. 1839-ben Prágában megjelent munkája. Ez 832 címleírást tartalmaz, szakcsoportosításban. Jungmann munkája második kiadásának megjelenésével Michl műve sokat veszített eredeti értékéből. Mivel azonban sok olyan művet is tartalmaz, amelyek nem szerepelnek Jungmann jegyzékében, még sem vált teljesen feleslegessé.

A Jungmann, Hanuš és Michl által feldolgozott időszak javarészt száz év elteltével Zdenek Tobolka Kňihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII století /A cseh és szlovák kiadványok bibliográfiája a legrégebbi időktől kezdve a XVIII. század végéig/ c. kétkötetes munkájában alaposabban újra feldolgozta. Az első kötet, amely az őnyomtatványokat foglalja magában, 1925-ben jelent meg, a második kötetet - mely az 1501-től 1800-ig terjedő időszakot öleli fel - 1939-ben tették közzé. Minden egyes címleírás részletes annotációval van ellátva és néhány címlepről reprodukciót is közöl. A munka elrendezése a szerzők betűrendjét követi, a nevek után rövid életrajzi vázlat áll. A bibliográfia három mutatóval van ellátva, az első a felvett művek időrendbe szedett jegyzéke, a második betűrendes cím- és szerzőmutató, a harmadik tárgymutató.

A XIX. század, az előző századokkal ellentétben, hiányával van olyan átfogó bibliográfiai munkának, amely megfelelő áttekintést nyújtana a könyvtermelésről. Bár számtalan ilyenirányú kísérlet indult, egyik sem tartott néhány évnél tovább. Ez annak tulajdonítható, hogy a próbálkozások legtöbbször magánszemélyek részéről történtek, akik nem rendelkeztek megfelelő anyagi alappal ahhoz, hogy vállalkozásukat folytathassák. Igaz ugyan, hogy irodalomtörténészek és könyvkereskedők is több

bibliográfiát állították össze, míg azonban az előbbieket munkájukat csak egyes sajátos területekre korlátozták, addig az utóbbiak csak azoknak a könyveknek bibliográfiáját állították össze, amely raktárunkban rendelkezésre állt; így egyik fajta bibliográfiát sem lehet átfogó jellegűnek tekintenünk.

A XIX. század első felére vonatkozóan a Jungmann-féle bibliográfiát használhatjuk; ennek második kiadása ul. egészen 1846-ig terjed. Ugyanígy felhasználható J. J. Heinrich Czikkann: Die lebenden Schriftsteller Maehrens /Morvaország élő írói, Brno, 1812/ c. műve is, amely a szerzők betűrendbe szedett nevei szerint van elrendezve s fontosabb bibliográfiai tájékoztatást is tartalmaz. Christian d'Elvert két műve, az 1850-ben Brnoban megjelent Historische Literatur-Geschichten von Maehren und Österreichisch-Schlesien /Morvaország és Osztrák-Szilézia történelmi irodalmának története/ és az 1854-ben Brnoban megjelent Geschichte des Bücher- und Steindruckes, des Buchhandels, der Bücher-Censur und der Periodischen Literatur, so wie Nachtraege zur Geschichte der Historischen Literatur in Maehren und Österreich Schlesien /A könyvnyomtatás és könyvnyomás, a könyvkereskedés, a könyv-cenzura és az időszakos irodalom története, ugyszintén kiegészítések a morvaországi és Osztrák-Szilézia-i történelmi irodalom történetéhez/ tekinthető a Jungmann- és Czikkann-féle bibliográfiák folytatásának és kiegészítésének. D'Elvert a morva nyomdászok időrendbe szedett jegyzékét is adja, kiadványaik rövid ismertetésével.

A könyvkereskedők jegyzékai között a XIX. századra vonatkozóan a leghasznosabb bibliográfiai munka Jan Václav Rozum Seznam českých knih, obrazů a hudebních výtvarů, které jsou na skladě jsou /Azon cseh könyvek, képek és zeneművek jegyzéke, amelyek még raktáron vannak/ c. munkáját az a jegyzék Jaroslav Pospíšil könyvraktárának állományát tartalmazza 1853-ban. A munka 1854-ben jelent meg; szerzője szerint a "XIX. század eleje cseh könyvtermésének igen teljes jegyzékét adja". A munka a címek betűrendjét követi a szerzők, fordítók és kiadók mutatójával, a szerzőknek a feldolgozott tárgyak szerint elrendezett szakmutatójával s a csehországi, morvaországi és bécsi könyvkereskedők jegyzékével.

Egy másik olyan munka, amely a XIX. század első felét dolgozza fel, s amelyik különösen azért fontos a mi szempontunkból, mert a XIX. század

második felének első évtizedére is kiterjed, František Doucha 1865-ben Prágában közzétett *Knihopisný slovník česko-slovenský: Seznam knih, map, obrazů a hudebnin 1774 až 1864* /Cseh-szlovák bibliográfiai lexikon: az 1774-től 1864-ig megjelent könyvek, térképek, képek és zeneművek jegyzéke/ c. műve. A munka a közölt anyagot a szerzők betűrendje szerint foglalja egybe, részletes bibliográfiai jegyzeteket és a gyűjtők szempontjából fontos adatokat tartalmaz. Egyes helyeken a szerző a periódikákban megjelent ismertetéseket is jegyzékbe foglalja.

Az 1870-es évek első felét a *Věstník Bibliografický* /Bibliográfiai Híradó/ dolgozza fel; ezt a periodikát 1870-1874-ig F. A. Urbánek szerkesztette s I. L. Kober adta ki Prágában. Ez a havonként megjelenő folyóirat az 1869-től 1874. év első négy hónapjáig terjedő időszakot ölelte fel. A folyóirat szerkesztését 1874 januárjában Otakar Hostinský vette át; de ezután mindössze csak négy további szám jelent meg. 1875 januárjában Fr. A. Zeman és F. A. Urbánek szerkesztésében a folyóirat újból megjelent, 1876 vége felé azonban véglegesen megszűnt.

1877-ben a Csehszlovák Könyvkereskedők Számvizsgálóinak Szövetsége A. Michálek, I. Klouček és mások szerkesztésében a *Slovanský katalog bibliografický* /Szláv bibliográfiai katalógus/ c. munkát tette közzé. Ez az évkönyv Csehország, Szlovákia, Lengyelország, Ukrajna, Horvátország és Szerbia szláv területeire terjedt ki. Minden arra irányuló erőfeszítés ellenére, hogy folytatólagos megjelenését biztosítsák, az évkönyv mindössze négy éven át jelent meg. Az anyag előteremtésével kapcsolatos nehézségek miatt az 1881. szám megjelenésével megszűnt.

Az 1880-83. év anyagát a fáradhatatlan F. A. Urbánek dolgozta fel, aki 1880-ban Urbánkúv *Věstník Bibliografický* /Urbánek bibliográfiai híradója/ címen megújította 1870. évi kiadványát. Ez a havonként megjelenő periodika a cseh és szlovák könyveket és időszaki kiadványokat foglalta jegyzékbe az irodalom, zene és művészet köréből. Jelentős vonása a munkának, hogy a fontosabb könyvek egy némelyikével kapcsolatban a róluk megjelent ismertetésekről is ad tájékoztatást. Nagy hiányossága azonban, hogy nincs összesítő mutatója.

Az 1884- és 1888 közötti évekre vonatkozóan F. A. Urbánek 1909-ben közzétett *Biografický a bibliografický slovník českých spisovatelů* /Cseh írók életrajzi és bibliográfiai lexikona/ című kétkötetes munkáján felül nincs cseh nemzeti bibliográfia. Az említett munka első kö-

tetének alcíme: Bászníci a beletristé 1800-1900 /Költők és szépirók, 1800-1900/; a második kötet alcíme pedig így hangzik: Spisovatelé védeč-tí 1800-1900 /Tudományos munkák szerzői, 1800-1900/. Bár a címből arra lehetne következtetni, hogy a munka a XIX. század minden költőjének, szépirójának és tudósának valamennyi munkáját tartalmazza, valójában véve azonban a XIX. században megjelent munkák olyan jegyzéke, amelyben Urbánek izlésének megfelelő művek vannak, éppen ezért korántsem tekinthető teljesnek.

A XIX. század többi évét 1889-től kezdve egész sor bibliográfiai munka megfelelően dolgozza fel. Közülük a legfontosabb a Český katalog bibliografický /Cseh bibliográfiai katalógus/, melyet a fentebb említett Csehszlovák Könyvkereskedők Számvizsgálóinak Szövetsége adott ki Prágában. Ez a havi folyóirat az 1889-1903 közötti éveket öleli fel a mind a Csehszlovákiában közzétett könyveket, füzetalaku nyomtatványokat, időszaki kiadványokat és zeneműveket, mind pedig a külföldön, különösképpen pedig az Amerikai Egyesült Államokban megjelent irodalmat foglalja jegyzékbe. Az 1891. évvel kezdődően a nagyobb cseh periodikák tudományos cikkeinek jegyzékét is felöleli. Az 1898-1903 közötti évek /X-XV. kötet/ anyaga 1906-ban egyetlen összesítő kötetben is megjelent, Vojtěch Kudlata szerkesztésében. Ezen időszak többi bibliográfiáját néhány könyvkiadó cég állította össze; ezek a könyvkiadók ekkortájt kezdték meg a cseh nemzeti könyvtermés jegyzékbe foglalását. Az 1897-1900. évet felölelő egyik átfogó bibliográfiát, amely tárgymutatóval is el van látva, a Bačkovský-féle könyvkiadó cég tette közzé, B. Jindřich szerkesztésében; ennek címe: Abecední soupis všech knih všech nakladatelů českých vydáních za posledních tří let /A cseh könyvkiadók által az utóbbi három év folyamán kiadott valamennyi könyv betűrendes bibliográfiája/. Az 1892-94 közötti éveket az I. L. Kobra szerkesztésében megjelent Česká bibliografie /Cseh bibliográfia/ dolgozza fel. Az 1900-1901 években megjelent munkákat a Rivnáč-féle könyvkiadó cég foglalta jegyzékbe a Český Věstník Bibliografický /Cseh Bibliográfiai Híradó/ c. munkájában.

Amint az a fentebbiekből kitűnik, a XIX. századra vonatkozóan - bár vannak egyes időszakaszokat felölelő részbibliográfiák - átfogó cseh könyvbibliográfia nem áll rendelkezésünkre. Ha azoknak az éveknek cseh könyvtermését is számba akarjuk venni, amelyekre vonatkozóan nincs cseh

bibliográfia, vagy amelyekkel kapcsolatban csak felületes munkákat tudunk felmutatni, a XIX. század osztrák bibliográfiáit kell igénybe vennünk; a XIX. században ui. a csehszlovák terület az Osztrák-Magyar Monarchiához tartozott. Az első ilyenfajta munka az Allgemeine Bibliographie für das Kaisertum Österreich /Az Osztrák Császárság általános bibliográfiája/ c. első osztrák nemzeti bibliográfia, amely az 1853. évben alapított Österreichisch-Kaiserliche Wiener Zeitung c. napilap Österreichische Blätter für Literatur und Kunst c. időszakos mellékletében jelent meg. Ezt a munkát a belügyminisztérium könyvtára állította össze, melynek igazgatója C. Wurzbach volt. A periodika hetenként jelent meg s német, olasz, magyar, cseh, szlovák, lengyel és szlovén címeket tartalmazott. A bibliográfia közlését 1857-ben szüntették meg. Az 1859-60. évről a Bibliographisches Central-Organ des Österreichischen Kaiserstaates /Az Osztrák Császárság Központi Bibliográfiai Orgánuma/ c. munka jelent meg, amely ugyancsak a belügyminisztérium kiadványa. Ezt a periodikát hetenként kétszer tették közzé; a benne feldolgozott anyag a szakrendszert követi, s csak a fontosabb irodalmi kiadványokat foglalja jegyzékbe. Ugyanazokat a területeket dolgozza fel, mint az előbb említett munka. 1860-tól kezdve az Österreichische Buchhändler-Correspondenz /Osztrák könyvkereskedők tudósítója/, az Osztrák Könyvkereskedők Egyesületének kiadványa jelenik meg. Eleinte ezt a periodikát havonként háromszor tették közzé, később hetilappá alakult. Német, magyar /1889-ig/, cseh, olasz, lengyel, horvát, szerb és bulgár kiadványokat foglalt magában. 1861-1870 között ennek a bibliográfiának évi összesítése Österreichischer Katalog: Verzeichnis aller im Jahre 18.. in Österreich erschienen Bücher, Zeitschriften, Kunstsachen, Landkarten und Musikalien /Osztrák katalógus: az 18.. évben Ausztriában megjelent valamennyi könyv, folyóirat, művészeti munka, térkép és zenemű jegyzéke/ címen jelent meg. 1871-ben ezt az évi összesítést Alphabetisches Verzeichnis der Bücher, Kunstartikel und Musikalien, welche im Jahre 1871 in der österreichisch-ungarischen Monarchie erschienen sind /Az Osztrák-Magyar Monarchiában 1871-ben megjelent könyvek, művészeti munkák és zeneművek betűrendes jegyzéke/ címmel tették közzé. 1872-ben újból megváltoztatták a kiadvány címét, s ettől fogva egészen 1882-ig félévenként jelent meg ezzel

a címmel: Halbjähriges Inhalts-Verzeichnis, der in den Bibliographien der österreichischen Buchhändler-Correspondenz aufgenommenen Neuheiten und Fortsetzungen /Az Osztrák Könyvkereskedők Tudósítójának bibliográfiájába felvett újdonságok és folytatásos művek féléves tartalomjegyzéke/. Ennek a munkának folytatásaként 1883-1888 között az Österreichischer Katalog: Verzeichnis aller vom Januar bis Juni /Juli bis Dezember/ 1883-... in Österreich erschienenen Bücher, Zeitschriften, Kunstsachen, Landkarten und Musikalien /Osztrák katalógus: mindazon könyvek, folyóiratok, művészeti munkák, térképek és zeneművek jegyzéke, amelyek Ausztriában 1883... január és június /július és december/ között megjelentek/ c. bibliográfiát tették félévenként közzé. Ez az időszak kiadvány öt részre oszlik, a második rész tartalmazza a szláv irodalmat. Az 1881-1894 éveket a Gesamt-Verlag-Katalog des Deutschen Buchhandels und des mit ihm im direkten Verkehr stehenden Auslandes /A német könyvforgalom és a vele közvetlen kapcsolatban álló külföld összesítő kiadói katalógusa/ c. kiadvány öleli fel; ezt a munkát Russel adta közre a westfáliai Münsterben. 28 kötetes mű, amely 16 részből áll. A XII. és XVI.kötet tartalmazza Bohémiát.

A XX.század bibliográfiai tevékenysége a század elején biztatóan indult meg. 1902-ben új. a Cseh Tudományos Akadémia /Česká Akademie věd pro Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění/ vállalta magára a nemzeti könyvtermelés számontartását. A következő évben Z. V.Tobolka szerkesztésében az 1902.év anyagának feldolgozásával közzé is tette a Česká bibliografie /Cseh bibliográfia/ c. kiadványát. A munka bevezetése szerint ez a bibliográfia a cseh területek tekintetében "teljesre törekszik". Az eredeti terv szerint a kiadványnak évenként kellett volna megjelennie, s a megjelenő köteteknek mindig az előző év anyagát kellett volna feldolgozniuk. Az egyes köteteket azonban rendszertelenül, gyakran két-három éves késéssel tették közzé. A kiadvány az 1911 évvel szűnt meg; a szóbanforgó év anyagát tartalmazó kötetet 1914-ben tették közzé.

Ezen időszakasznak, továbbá a XIX.század utolsó évtizedének második bibliográfiai segédeszköze J. Schmidt Příruční seznam české literatury /A cseh irodalom kézijegyzéke/ c. munkája, amely hozzávetőlegesen az 1880-1916.közötti évek során megjelent könyvek szakrendszere

szerint elrendezett katalógusa. Ezt a bibliográfiát a Cseh Könyvkereskedők és Kiadók Egyesülete adta ki. Hiánya, hogy nincs szerző-mutatója.

1919 márciusában állították fel a prágai Egyetem Bibliográfiai Intézetét azzal a feladattal, hogy valamennyi cseh kiadványt számontartsa. Az intézet L. K. Živný szerkesztésében 1923-ban tette közzé első ízben a Bibliografický Katalog ČSR. /A Csehszlovák Köztársaság bibliográfiai katalógusa/c. kiadványát. Ez a hetenként megjelenő, szakcsoportok szerint elrendezett jegyzék a cseh könyvtárak köteleespéldányainak számbavételén alapult. 1924-ben betürendes szerzőmutatóval, 1926-tól kezdve pedig tárgymutatóval egészült ki. 1935-ig nem tekinthető a munka teljesnek; eddig az időpontig ui. nem volt törvényerejű rendelkezés a köteleespéldányok beszolgáltatására.

Az 1916. és 1923. év közötti hézagot, - tehát amikor Schmidt Příruční seznam c. munkájának utolsó, illetve amikor a Bibliografický Katalog első száma megjelent, később Karel Nosovský és Vilém Pražák kétkötetes Soupis československé literatury za léta 1901 až 1925 /A cseh irodalom jegyzéke 1901-1925-ig/ c. munkája töltötte ki. Az első kötetet, amely az A-L betűket öleli fel, 1931-ben adták közre; a második kötet, amely az abc többi betűjét foglalja magában, 1933-ban jelent meg. Ez a munka több, mint 75.000 címet tartalmaz; elrendezésében a tízeses osztályozást követi. Ennek az időszaknak, ugyyszintén a következő két évtizednek másik bibliográfiája a prágai Közművelődési Könyvtár szépirodalmi szerzeményeinek katalógusa. A kiadvány címe Seznam belletrie /od r. 1912 do 1924/ - /A szépirodalom jegyzéke, 1912-től 1924-ig/. Ez a mű 1924-ben jelent meg. 1929-ben és 1935-ben közzétett pótlásainak címe: Seznam české belletrie původní i přeložené /Básně, kráseň, prosa a literatura dramatická/ - /Cseh eredeti és fordított szépirodalmi művek bibliográfiája.../; Ezek a munkák az 1924-1934 közötti időszakaszt ölelik fel s a Spisy knihovny hlavního města Prahy /Prága Főváros Könyvtárának jegyzékei/ c. gyűjtemény 1., 2., 11. és 18. számaként jelentek meg. 1948-ban folytatásuk Knižní novinky 1935-1947 /Könyvujdonságok, 1935-1947/ címen látott napvilágot. Elődjével ellentétben, amely a szépirodalomra korlátozódott, ez az utóbbi munka tizenkilenc különböző területet ölel fel, s bevezetésének tanúsága szerint "az elmúlt 13 év könyvtermésének tulnyomó részét" felsorol-

ja. Nem foglalja azonban magában az időszak kiadványokat, a tankönyveket, az évi jelentéseket, illetve a gyermekkönyveket. Az anyag elrendezése szerzői-betűrendes s tárgymutatóval is el van látva.

1925-ben a prágai Egyetemi Könyvtár Bibliográfiai Intézete egyesült a Národní knihovná-val, amely a fentebb említett Bibliografický Katalog c. munkát eredeti /hetilap/ alakjában egészen 1929-ig folytatólagosan kiadta. Az 1930-1932 közötti időszakban ez a periodika évi kiadvánnyá változott át, majd 1933-ban újból hetilappá alakult vissza, összesítéssel és általános mutatóval. Néhány kisebb változtatással ebben az alakjában jelenik meg mind a mai napig. 1942-45 között, Csehszlovákia német megszállásának időtartama alatt, a munka ezzel a címmel jelent meg: Bibliographischer Katalog: Bibliografický Katalog; Verzeichnis des im Protektorat Böhmen und Mähren erschienenen Schrifttums /Bibliográfiai katalógus: a Cseh-Morva Protektorátusban megjelent írásművek jegyzéke/. A megszállás megszűnte után a munka visszanyerte eredeti címét.

A Bibliografický Katalog ČSR több párhuzamosan futó sorozatból áll; ilyenek: a České knihy /Cseh könyvek/, Slovenské knihy /Szlovák könyvek/, České hudebniny /Cseh zeneművek/, Slovenské hudebniny /Szlovák zeneművek/, Články v českých časopisech /Cseh folyóiratcikkek/ és a Články v slovenských časopisech /Szlovák folyóiratcikkek/. A České knihy és a Slovenské knihy, amelyek a nemzeti könyvtermést ölelik fel, a jegyzékben szereplő egyes művek teljes bibliográfiai címlírását adják, rövid annotációval. Az anyag csoportosítása szakrendszer szerint történik. Ezek a periodikák összesítő szerző-, cím- és tárgymutatóval, továbbá fordításmutatóval vannak ellátva.

A szlovák nemzeti bibliográfiának egészben véve sokkal kevésbé bonyolult a története, mint a cseh bibliográfiáé. A Jungmann-féle bibliográfia megfelelője L. V. Rizner Bibliografia písomníctva slovenského národa spôsob slovníka od najstarších čias do konca r. 1900 - /A szlovák írásművek bibliográfiája, a legrégebbi időktől kezdve a XIX. század végéig, lexikon alakjában/ c. műve. Ez a munka valamennyi szlovák kiadványt felölel, a legrégebbi időktől kezdve a XIX. század végéig. Ezt a bibliográfiát a Matica slovenská tette közzé Turčianský Sv. Martinban 1929 és 1934 között, hat kötetben. L. V. Rizner ezen életművének anyaga

a szerzők betűrendes névsora szerint van elrendezve oly módon, hogy a könyvek és cikkek az egyes szerzők neve alatt időrendben szerepelnek. A munka sajátos vonása, hogy sok esetben - a szerző valamennyi munkájának felsorolása után - a szerzőre vonatkozó bibliográfiai munkákat is ismerteti. Ennek a műnek pótlása J. Mišianik Bibliografia slovenského písomníctva do konca XIX. stor. - Doplnky k Ríznerovi - /A szlovák írásművek bibliográfiája a XIX. század végéig. - Rízner bibliográfiájának kiegészítése/ c. műve; a munkát a Szlovák Tudományos Akadémia adta ki 1946-ban, Bratislavában. Ez a két munka, továbbá a szlovák irodalom természetét is magukban foglaló olyan cseh művek, mint amilyen Tobolka Knihopis českých a slovenských tisků..., vagy Doucha Knihopisný slovník..., Slovanský Katalog, Český katalog bibliografický c. munkák, továbbá az osztrák nemzeti bibliográfia, az egész szlovák könyvtermést felölelik, egészen a XIX. század végéig.

A XIX. században a szlovák nemzeti kiadványokat az 1923 évvel kezdődően a Bibliografický katalog ČSR kezdte jegyzékbe foglalni. 1939-ben Csehszország német megszállása miatt a bibliográfia szlovák részét elhagyták, s így a szlovák művek jegyzékbe foglalása hat éven át szünetelt. A háború befejeztével 1945-ben a Bibliografický katalog újból megkezdte a szlovák publikációk jegyzékbe foglalását s azóta is folytatólagosan végzi, egészen a mai napig.

A szlovák nemzeti bibliográfia megjelenésében tehát két hézag mutatkozik a XIX. század folyamán. Az első hézag 1903-1923-ig tart, vagyis attól az évtől, amikor a Český katalog bibliografický utolsó száma megjelent, addig az évig, amikor a Bibliografický katalog ČSR-t először tették közzé. Ezt a hézagot K. Nosovský és V. Pražák Soupis Československé literatury za léta 1901-1925 /A csehszlovák irodalom bibliográfiája 1901-1925-ig/ c., már fentebb említett műve töltötte ki; ez a munka 1931-1938 között jelent meg három kötetben. Erre az időszakra vonatkozóan A. Zellinger Pantheon Tyrnaviense bibliographicum continens recensione operum typis tyrnaviensibus 1578-1930 - /A Trnavában 1578-1930 között kiadott nyomtatványok bibliográfiai ismertetését tartalmazó trnavai pantheon/ c. 1931-ben Trnavában megjelent munkája jelent hasznos bibliográfiát. Amint a címből is kitűnik, ez a munka minden olyan kiadványt felölel, amelyet Trnavában 1578 és 1930 között

közzétettek. Az anyag elrendezése a közzététel időpontjának kronológiai rendjét követi. - A második, 1939-1945 közötti hézagot A. Dubay két műve töltötte ki. Az 1939-41 közötti éveket A. Dubay az 1948-ban megjelent Bibliografický katalog slovenskej knižnej tvorby za roky 1939-41 /Az 1939-41 közötti évek szlovák könyvtermésének bibliográfiai katalógusa/ c. munkájában dolgozta fel. A következő négy év kiadványait az 1953-ban közzétett Bibliografia slovenskej knižnej tvorby za roky 1942-45 - /Az 1942-45. évek szlovák könyvtermésének bibliográfiája/ c. munkájában dolgozta fel. Mindkét munkát a bratislavai Szlovák Egyetemi Könyvtár Bibliográfiai Intézete adta ki. Az anyag elrendezése mindkét munkában a szerzők betűrendbe szedett névsorának rendjét követi; a munkákat különféle mutatók egészítik ki.

Eredeti cím: Czechoslovak National Bibliography: A Historical Sketch.

Megjelent: College and Research Libraries, 1957. 4.sz. 269-274.lap.

OSzK.ford.sz.: 1926.
